

22 02 19

Til Etikkinformasjonsutvalget

Vi takker for invitasjonen til å spille inn til forslaget om en etikkinformasjonsplikt. For å ikke overbelaste næringslivet og politiske institusjoner med ulike krav om kartlegginger og rapporteringer, bør ny lovgivning bygge på forpliktelsene som følger av FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP). Der står næringslivets ansvar for å gjennomføre aktsomhetsvurderinger helt sentralt. Slike vurderinger og handlingene de utløser for å forebygge brudd, skal kommuniseres åpent og regelmessig. Dette kan utvides til å inngå i etikkinformasjon til forbrukerne. En etikkinformasjonslov bør på derfor harmoneres med en aktsomhetslov som pålegger selskaper å gjennomføre aktsomhetsvurderinger.

UNGP rammeverket foreskriver en systematisk og åpen rapportering om aktuell risiko for menneskerettighetsbrudd og de tiltakene som er satt i verk for å forebygge, begrense og håndtere slike brudd. Denne rapporteringen vil etter vår mening framskaffe relevant etikkinformasjon til forbrukerne. Det vil også ivareta regjeringens forventninger til norsk næringsliv om å etterleve UNGP og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger fra 2018, og den norske kortversjonen fra Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv, vil gi gode råd for gjennomføringen av slike aktsomhetsvurderinger og rapportering. Etikkinformasjon kan gjøres tilgjengelig ved at produktene utstyres med koder koblet til menneskerettighetsrisiko og gjennomførte aktsomhetsvurderinger. Dette vil også synliggjøre produsenter som ikke har gjennomført slike vurderinger. Vi har allerede tilsvarende system for å gi forbrukere informasjon om ulike produkter.

Aktsomhetsvurderinger må ta høyde for at kjønn kan være en egen risikofaktor eller forsterke eksisterende risiko for menneskerettighetsbrudd. #MeToo har demonstrert seksuell trakassering og utnyttelse knyttet til makt og kjønn i arbeidslivet. Det er all grunn til å tro omfanget er enda større blant mer marginaliserte kvinner i verden: Kvinner i leverandørkjedene har ofte særlig svak beskyttelse på arbeidsplassen og dårligst lønn. Det burde være av interesse for forbrukere å vite om selskaper har gjennomført aktsomhetsvurderinger som angår seksuell trakassering, kjønnsbasert diskriminering og misbruk på arbeidsplassen.

Mange av kvinnene som berøres negativt av investeringer står utenfor et direkte eller indirekte ansettelsesforhold. De operer i uformell sektor og / eller berøres som medlemmer av et lokalsamfunn der næringsvirksomhet etableres. Dette kan påvirke tilgangen til naturressursene som er livsgrunnlaget deres. Det kan også gjøre dem mer utsatt for seksuell vold og trakassering fra blant annet anleggsarbeidere og sikkerhetspersonell. Dette er kvinner som sjelden blir hørt i konsultasjoner og interessedialoger. En effektiv lovgivning må derfor ha en bred tilnærming dersom den skal beskytte en av de mest sårbare gruppene i møte med et uansvarlig næringsliv.

FOKUS har de siste 3 årene arbeidet målrettet for å synliggjøre de kjønnsespesifikke menneskerettighetsbruddene selskaper og investorer risikerer å bidra til, dersom de mangler bevissthet rundt risikoen og / eller konkrete tiltak for å forebygge og minimere den. Vi vil gjerne dele våre erfaringer med utvalget hvis det er ønskelig.

Med vennlig hilsen

Gunhild Ørstavik